

Motto: Operační prostředí působí bez výjimky na všechny stejně, rozhodující však je, jak je voják připraven jeho vlivům odolat a přitom si udržet svoji akceschopnost.

Úvod

Od roku 2001 nepřetržitě vzrůstá angažovanost EU v Africe. Na této angažovanosti se svým úsilím podílí většina členských států EU. Vstup EU do světového politického dění, jako nového činitele ve světových záležitostech, se odráží v rozšiřujícím rozsahu intervencí EU na africkém kontinentě. Od klasického rozvoje spolupráce a poskytování humanitární pomoci až po inovaci operací ESDP (ARTEMIS 2003, EUFOR RD CONGO 2006) a misí zaměřených na reformy bezpečnostních systémů. V současné době vedou síly EU stabilizační operaci EUFOR CHAD/RCA ve střední Africe.

Spolu se svými členskými státy představuje EU jednoho z největších poskytovatelů pomoci africkým zemím. Svými akcemi EU podporuje působení a činnost OSN v Africe. Z tohoto pohledu mohou být intervence EU považovány za podporu konceptu všestranné účinnosti při řešení chronicky se opakujících krizí v této části světa. Všestranná účinnost je představována výsledky, kterých bylo dosaženo poskytnutím humanitární a rozvojové pomoci, diplomatické a technologické podpory a vedením vojenských operací za účasti zainteresovaných stran a mezinárodních organizací.

V dokumentech EU a AU je uváděno, že bez míru nemůže být dosaženo trvalého rozvoje. Taktéž evropská bezpečnostní strategie z roku 2003 zdůrazňuje, že bezpečnost je podmínkou rozvoje. Ozbrojené konflikty nejenže ničí infrastrukturu, včetně sociální infrastruktury, ale vytváří prostředí pro růst kriminality, pokles investic, prostředí ve kterém je normální ekonomická činnost zhora nemožná. Toto prostředí se nevyhnutelně stává operačním prostředím, ve kterém budou působit operační svazky Battle Groups EU. Znalost tohoto operačního prostředí je proto rozhodujícím prvkem schopnosti úspěšně řešit vznikající krize. Proto ještě před nasazením Battle Group EU do expediční operace musí být všem účastníkům expediční operace zcela pochopitelné a jasné, z čeho se operační prostředí skládá, jaké jsou jeho charakteristiky, jakým výzvám v něm budou muset čelit.

1. Organizace a členění

Operační prostředí zahrnuje operační prostory, přírodní a společenské faktory a informační prostředí.

1.1 Operační prostor je obecný pojem, který je synonymem pro více vojensko-odborných pojmů, označujících geografický prostor, ve kterém jsou vedeny vojenské operace. Operační prostor zahrnuje – ale není na ně omezen – takové termíny jako jsou: prostor (operační) zodpovědnosti (AOR), válčiště, prostor operace, prostor operačního zásahu (POA), společný operační prostor (JOA), prostor vylodění (AOA), prostor společných speciálních operací (JSOA) a prostor operační (bojové) činnosti (AO).

S výjimkou AOR, který je zpravidla stanoven v rezoluci Rady bezpečnosti OSN nebo společným usnesením Rady EU, operační velitel, velitel sil EU nebo ostatní velitelé společných expedičních sil vytvářejí menší dočasné operační prostory. Operační prostory mají fyzické rozměry, které vymezují části vzdušného, pozemního a námořního prostoru. Operační prostory jsou zpravidla vymezeny výraznými geografickými hranicemi, což napomáhá koordinovat, integrovat a sladit společně vedené operace mezi jednotlivými komponenty expedičních sil (Battle Group EU) a usnadňuje velení. Velikost operačních prostorů a druh sil, které v těchto prostorech budou rozvinuty, závisí na rozsahu a charakteru krize a na plánované době trvání operace.

OPERAČNÍ PROSTOR			
Strategický		Operační a taktický	
1.	Prostor (operační) odpovědnosti	1.	Společný operační prostor (sektor)
2.	Válčiště	2.	Prostor společných speciálních operací
3.	Prostor operace	3.	Společný zabezpečovací prostor
4.	Prostor operačního zásahu	4.	Prostor vylodění
5.	Bojová a přístupová (týlová) zóna	5.	Prostor operační (bojové) činnosti

Obr. 1: Rozdělení operačních prostorů

1.2 Prostory na strategické úrovni vedení operací

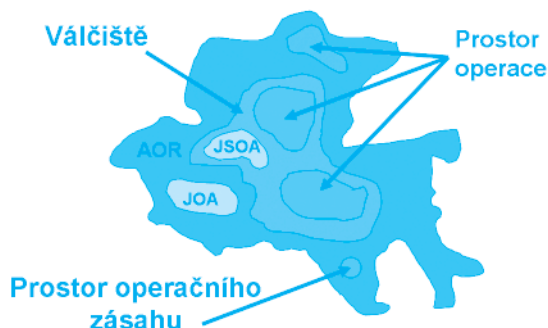
Ve vymezeném prostoru (operační) zodpovědnosti je vedena celá škála vojenských operací. V případě potřeby se může zřídit válčiště nebo prostor operace pro každou operaci zvlášť. Operační velitel se může rozhodnout, zda bude řídit operace přímo na válčišti nebo v prostoru operace, nebo zda řízení ponechá na velitelích společných úkolových uskupení a soustředí se na řízení celkové činnosti v prostoru (operační) zodpovědnosti.

Prostor (operační) zodpovědnosti. Prostor (operační) zodpovědnosti je vymezen rezolucí RB OSN (popř. společným usnesením Rady EU). Zpravidla je tento prostor vymezen na základě politických nebo geografických hranic. V souladu s mandátem OSN a společným usnesením Rady EU je operační velitel oprávněn plánovat a vést operace v rámci prostoru (operační) zodpovědnosti.

Válčiště. Válčiště je geografický prostor, který je kombinací částí vzdušného, pozemního a námořního prostoru. Válčiště se vytváří k vedení velkých bojových operací nebo válečných tažení. Válčiště se především zřizuje při formálním vyhlášení války a je nezbytné, aby zahrnovalo více než jeden prostor operace (nebo společný operační prostor a samostatný prostor operace) za účelem zabezpečení velení a řízení, logistiky, ochrany sil a vzájemné podpory sil. Válčiště zpravidla nezahrnuje celý prostor (operační) zodpovědnosti, ale může přesahovat hranice dvou nebo více sousedících prostorů (operační) zodpovědnosti.

Prostor operace. Prostor operace je geografický prostor, který se skládá z částí vzdušného, pozemního a námořního prostoru. Je to prostor vymezený pro vedení společných expedičních operací. Prostory operace se zpravidla zřizují, když rozsah operací v čase, prostoru, stanovených cílech a množství nasazených sil přesahuje rámec společného operačního prostoru. Může být vytvořen jeden nebo více prostorů operace. Jednotlivé prostory operace budou zpravidla geograficky oddělené a povedou se v nich operace zaměřené na splnění rozdílných operačních úkolů. Prostor operace je systémově menší než válčiště, ale je natolik rozsáhlý,

Členění prostoru operační zodpovědnosti

V rámci prostoru (operační) zodpovědnosti bylo vytvořeno válčiště. V rámci válčiště jsou vytvořeny dva prostory operace a jeden prostor společných speciálních operací. Ke zvládnutí operační situace mimo válčiště byl zřízen prostor operace a společný operační prostor, v rámci kterých operuje společné úkolové uskupení. V závislosti na situaci může být společný operační prostor zřízen taktéž v rámci válčiště nebo prostoru operace. Prostor operačního zásahu byl zřízen pro nasazení operačně manévrujícího prvku Battle Group EU do operace.

Obr. 2: Operační prostory vytvářené v rámci prostoru (operační) zodpovědnosti.

aby umožňoval vedení operací do hloubky a po delší časové období. Prostory operace jsou zpravidla spojeny s vedením velkých vojenských operací a tažení.

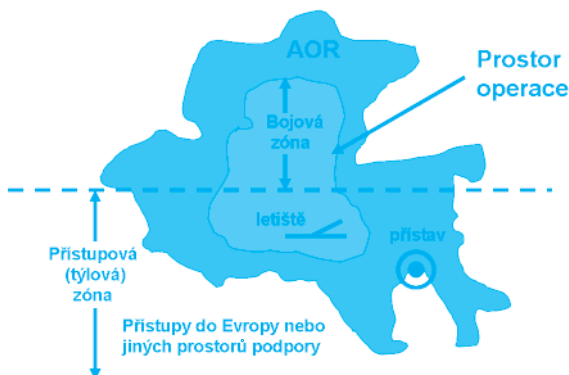
Prostor operačního zásahu. Je to místní geografický prostor, který zpravidla zahrnuje důležité správní středisko provinčního typu, letiště, přístav, významný železniční uzel apod. Prostory operačních zásahů se určují při variantě decentralizovaného nasazení sil a prostředků Battle Group EU. Operačně manévrující prvky jsou nasazovány do vytipovaných prostorů operačních zásahů k provedení operace v měřítku rotního úkolového uskupení.

Bojové zóny a přístupové (týlové) zóny. V prostoru (operační) zodpovědnosti může být vytvořena bojová zóna a přístupová zóna (viz, obrázek č. 3). Bojová zóna je prostor, kde se vedou bojové operace. Bojová zóna je zpravidla rozprostírá mezi týlovou hranicí pozemních sil a oblastí probíhajících bojů.

Přístupová (týlová) zóna zahrnuje přístupové komunikace (dopravní tepny), logistické organizace a další nutná zařízení k poskytování všestranné podpory, logistického zabezpečení a zásobování bojujících sil.

Přístupová (týlová) zóna zpravidla zahrnuje týlové části prostoru operace (nebo válčiště v případě, že je vytvořeno) a sahá od prostoru operace až k evropskému kontinentu nebo prostoru (operační) odpovědnosti velitele, který zabezpečuje podporu bojujících sil. Přístupová (týlová) zóna zahrnuje letiště a přístavy, které zajišťují přísun sil a produktů logistického zabezpečení do operačního prostoru. Přístupová (týlová) zóna zpravidla přiléhá k bojové zóně, ale ve velmi proměnlivé a dynamické situaci může existovat odděleně – propojena s bojovou zónou pouze řídkou sítí dopravních spojnic.

Bojová a přístupová (týlová) zóna

V prostoru (operační) zodpovědnosti byl zřízen prostor operace. Bojová zóna je ta část prostoru operace, kde se vedou bojové operace. Přístupová (týlová) zóna v tomto případě přiléhá k bojové zóně. Přístupová (týlová) zóna zahrnuje tu část prostoru operace, kde se bojové operace nevedou a dále prostor táhnoucí se od bojové zóny až k evropskému kontinentu nebo stanoveného prostoru podpory.

Obř. 3: Bojová a přístupová (týlová) zóna

1.3 Prostory na operační a taktické úrovni vedení operací

Pro operace omezeného rozsahu, menšího měřítka a kratšího trvání mohou být zřizovány následující operační prostory.

Společný operační prostor. Společný operační prostor je dočasně vymezená geografická oblast, která zahrnuje části vzdušného, pozemního a námořního prostoru. Prostor vymezuje velitel prostoru (operační) zodpovědnosti nebo podřízený velitel sil. Ve společném operačním prostoru se vedou vojenské operace za účelem splnění specifického operačního úkolu. Zřízení společných operačních prostorů je vhodné pro vedení operací omezených rozsahem operační činnosti a geografickým prostorem, nebo když se tyto operace vedou na rozhraní mezi válčišti.

Prostor společných speciálních operací. Prostor společných speciálních operací je vyhrazená geografická oblast, která zahrnuje část vzdušného, pozemního a námořního teritoria. Tento prostor je vyhrazen k nasazení komponentu společných speciálních sil nebo společného úkolového uskupení speciálních sil pro vedení speciálních operací. Prostor společných speciálních operací je vymezen velitelem prostoru (operační) zodpovědnosti.

Společný zabezpečovací prostor. Společný zabezpečovací prostor je specifická plocha pozemního teritoria vybraná velitelem za rozhodující pro zajištění ochrany společných základů, nasazení podpůrných sil, organizaci a řízení přesunů, zásobování vojsk, velení a řízení, provoz leteckých základů a letišť, námořních přístavů a dalších zařízení. Společný zabezpečovací prostor nemusí nezbytně přiléhat k jiným operačním prostorům, ve kterých právě probíhá bojová činnost. Společný zabezpečovací prostor může zahrnovat základny okamžité podpory a další podpůrná zařízení spolu s bojovými prvky. Společné zabezpečovací prostory se vytvářejí při vedení jak klasických, tak i asymetrických operací.

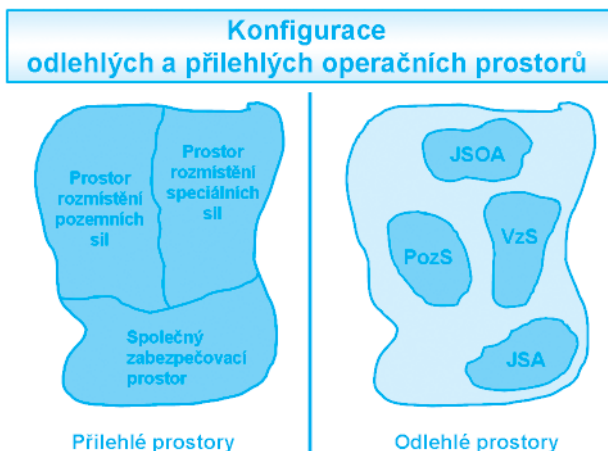
Prostor vylodění. Prostor vylodění je geografická oblast, v rámci které se nacházejí cíle, které musí být zajištěny silami námořního výsadku. Prostor vylodění musí být dostatečně rozsáhlý pro provedení námořních, vzdušných, pozemních a speciálních operací.

Prostor operační (bojové) činnosti. Velitel společných sil může vymezit prostor operační (bojové) činnosti pro pozemní a námořní síly. Prostor operační (bojové) činnosti zpravidla nezahrnuje celý operační prostor společných sil, ale musí být dostatečně rozlehlý, aby velitelé komponentů (pozemních, námořních sil) byli schopni splnit stanovené operační úkoly a zajistit ochranu podřízených sil. Velitelé komponentů, kterým byl stanoven operační prostor, automaticky vytvoří podřízené operační prostory, v rámci kterých budou operovat jejich síly. Velitelé jednotlivých komponentů musí využít všech společných a vlastních prostředků, opatření a grafických dokumentů ke koordinaci vzájemné činnosti, rozdělení zodpovědnosti, sladění operací a dosažení jednoty úsilí.

1.4 Přilehlé a odlehlé operační prostory

Operační prostory ve vzájemném vztahu mohou být přilehlé nebo odlehlé. V případě, že operační prostory jsou přilehlé, rozděluje je stanovená společná hranice. V situaci, kdy jsou operační prostory odlehlé, nemají tyto společnou hranici. Prvky sil, které se nacházejí v odlehlých prostorech, spojuje v operační rovině „záměr operace“ (CONOPS).

Odlehlé operační prostory jsou charakteristické kruhovým ohraničením. Za zajištění a správu prostoru, který se nachází mezi odlehlými operačními prostory, je zodpovědný nadřízený stupeň velení.

Přilehlé prostory: Prostory, které byly přiděleny podřízeným velitelům, spolu sousedí a mají společnou hranici. V tomto případě byl nadřízeným stupněm velení celý operační prostor rozdělen mezi podřízené velitele.

Odehlé prostory: Podřízeným velitelům byly přiděleny operační prostory, které spolu nesousedí a nemají společnou hranici. Nadřízený stupeň velení si ponechává zodpovědnost za tu část operačního prostoru, která nebyla přidělena podřízeným velitelům.

Obr. 4: Konfigurace odlehlých a přilehlých operačních prostorů

1.5 Kritéria pro zaujetí operačního prostoru

Přidělený operační prostor musí být zaujat ve stanovené době. Hlavním kritériem pro zaujetí operačního prostoru je stanovený operační úkol a specifická operační situace. Kritéria pro zaujetí operačního prostoru musí být posouzena v průběhu analýzy variant činnosti a válečné hry.

Obecná kritéria, která jsou využitelná pro analýzu každého operačního prostoru, jsou: velení a řízení, informační prostředí, přístupové cesty, hodnocení terénu, řízení přesunů, řízení letového provozu, monitorování, vedení průzkumu, protivzdušná a protiraketová obrana, záchrana osob, možnost vedení a koordinace paleb, problematika životního prostředí, vzájemné vztahy ostatních vládních orgánů (OGA), mezinárodních organizací (IGO), nevládních organizací (NGOs) a hostitelské země (HN).

2. Znalost operačního prostředí

Operační prostředí představuje faktory, které daleko přesahují hranice stanoveného operačního prostoru, faktory, které je nutno pečlivě zvážit při vedení společných operací. Operační prostředí představuje souhrn podmínek, okolností a vlivů, které svými účinky působí na použití vojenských schopností Battle Group EU a mají dopad na rozhodování velitele. Operační prostředí zahrnuje přírodní prostor (vzdušný, pozemní, námořní a kosmický) a informační prostředí. Součástí přírodního prostoru a informačního prostředí jsou síly protivníka, vlastní síly a neutrální faktory, které jsou podstatné pro vedení expediční operace Battle Group EU.

Znalost operačního prostředí umožňuje velitelům pochopit výsledky různorodých akcí vlastních sil, sil protivníka a neutrálních činitelů a to, jaký dopad budou mít výsledky těchto akcí na dosažení konečného vojenského cíle.

2.1 Prostory a operační faktory

Prostory. Prostory v operačním prostředí zahrnují stanovený operační prostor a přidružené prostory vlivu a zájmu. Vytyčení prostorů vlivu a zájmu napomáhá orientaci myšlení velitele a štábu na přijetí co nejefektivnějších opatření jak v průběhu operačního plánování, tak i při realizaci plánu.

- **Prostor vlivu** je geografický prostor, ve kterém může velitel přímo ovlivňovat průběh operace pomocí manévru nebo palebnými schopnostmi, které se nacházejí zpravidla pod jeho velením nebo řízením. Prostor vlivu zpravidla obepíná a obsahuje přidělený operační prostor. Velikost prostoru vlivu podřízeného velitele je jeden z faktorů, který nadřazený posuzuje, když určuje podřízeným operační prostory. Znalost činitelů v prostoru vlivu umožňuje veliteli a štábu připravit plány předběžné činnosti pro probíhající operaci, která může vyžadovat použití vojenských schopností mimo stanovený operační prostor. Velitel může znázornit prostor vlivu graficky, ale výsledný obraz nebude představovat rozsah úsilí a nezbytných opatření, které je nutno vynaložit a realizovat při velení silám a řízení operace.
- **Prostor zájmu je prostor**, který se nachází za prostorem vlivu. Je to prostor, ve kterém se nacházejí síly a další faktory, které by mohly ohrozit splnění stanoveného operačního úkolu. Prostor zájmu v bojových operacích zpravidla zasahuje do nepřátelského teritoria a zahrnuje cíle již vedených nebo plánovaných operací, jestliže se tyto cíle nenacházejí v rámci přiděleného operačního prostoru. Prostor zájmů slouží k orientaci

zpravodajské činnosti mimo operační prostor pro zjišťování údajů a monitorování nepřítele, protivníků nebo podezřelých aktivit, které by mohly ovlivnit probíhající i nastávající operace. Stejně jako v případě prostoru vlivu může velitel znázornit prostor zájmu graficky, ale výsledný obraz nebude představovat rozsah úsilí a nezbytných opatření, které je nutno vynaložit a realizovat při velení silám a řízení operace.

Operační faktory. Velitel sil a štáb musí posoudit množství operačních faktorů, které jsou nerozlučně spojeny s vedením operací ve vzdušném, pozemním námořním a kosmickém teritoriu. Tyto faktory zahrnují terén (včetně městských aglomerací), meteorologii, topografii, hydrologii, elektromagnetické spektrum, podmínky životního prostředí v operačním prostoru, vzdálenosti spojené s nasazením a použitím sil nebo jiných společných schopností v operačním prostoru, rozmístění základen, umístění přístavů a další zabezpečující infrastruktury a v neposlední řadě schopnosti vlastních sil a nepřítele. Kombinace těchto faktorů velkou mírou ovlivňuje rámcový projekt operace a zásobování společných operací.

2.2 Informační prostředí

Informační prostředí přesahuje celý zemský prostor (vzdušný, pozemní, námořní a kosmický) a je množinou jednotlivců, organizací a systémů, které shromažďují, zpracovávají a šíří informace nebo na základě informací vyvíjejí činnost. Činiteli informačního prostředí jsou politici, zákonodárci, velitelé, jednotlivci a všechny organizace.

Struktura zdrojů informačního prostředí zahrnuje samotné informace, prostředky a systémy používané ke sběru, analýze, využívání nebo šíření informací. Informační prostředí je prostředí, ve kterém osoby a automatizované systémy monitorují, hodnotí, rozhodují a fungují na základě informací, a proto je hlavním prostředím pro rozhodování. Informační prostředí je vše prostupujícím horizontem pro operační prostory operačního prostředí příslušného velitele.

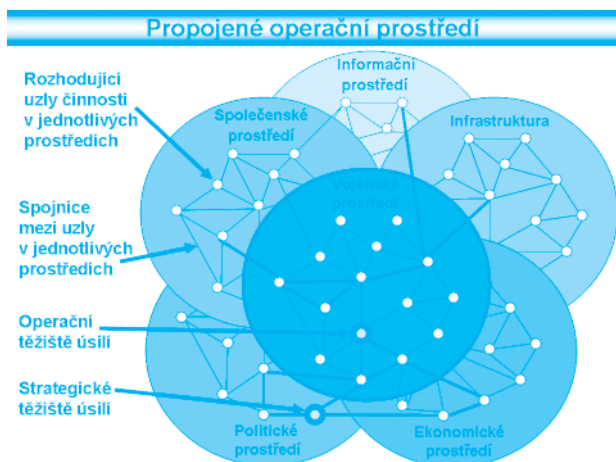
Informační prostředí přesahuje operační prostor, obsahuje prostor (operační) zodpovědnosti a národní schopnosti (např. systémy, databáze, vrcholová střediska odborné přípravy, odborníky na jednotlivé oblasti), které zabezpečují velení a řízení operačního svazku Battle Group EU a naplňují požadavky na rozhodování. Na základě požadavku velitel sil EU převádí tyto schopnosti přes propojení v informační síti (intranet EU, navzájem propojenou množinu informačních schopností, přidružené informační procesy a osoby zodpovědné za sběr, zpracování, ukládání, šíření a správu informací) bojovým jednotkám, hlavním funkcionářům a zabezpečovacímu personálu. Informační prostředí má tři dimenze: hmotnou, informační a poznávací.

Hmotná dimenze je složená ze systému velení a řízení a zabezpečujících infrastruktur a umožňuje jednotlivcům a vojenským formacím vést operace ve vzdušném, pozemním, námořním a kosmickém prostoru. V této dimenzi se nacházejí fyzické platformy a spojovací sítě, které tyto platformy spojují. Hmotná dimenze zahrnuje prostředky přenosu informací, infrastrukturu, technologie, profesní skupiny a obyvatelstvo.

Informační dimenze je dimenze, ve které se sbírají, shromažďují, zpracovávají, ukládají, šíří, zobrazují a chrání informace. Je to dimenze, ve které se realizuje velení a řízení všech moderních vojenských sil, dimenze ve které jsou povolány subjekty seznamovány se zámyslem velitele. Tato dimenze sestává z objemu a toku informací a je spojnicí mezi hmotnou a poznávací dimenzí.

Poznávací dimenze zahrnuje oblast myšlení velitele a psychologické ovlivňování. Poznávací dimenze je doména, ve které velitelé a štáby přemýšlejí, uvažují, vnímají, zobrazují

a rozhodují. Tato dimenze je ovlivněna rozkazy velitele, výcvikem a jinými osobními motivacemi. Bitvy a celá tažení mohou být ztraceny v poznávací doméně. Faktory jako vedení, morální stav, soudržnost jednotek, emoce, uvědomělost, úroveň výcviku, zkušenosti, znalost situace, veřejné mínění, vnímání, postoj hromadných sdělovacích prostředků, informovanost veřejnosti a nejrůznější zvěsti a fámy nepřetržitě ovlivňují tuto dimenzi.

Obr. 5: Zobrazení vzájemného propojení složek operačního prostředí

2.4 Vzájemné propojení složek operačního prostředí

Každá složka operačního prostředí je složena z různých uzlů činností a spojníc. Uzly činnosti jsou hmotné prvky působící v rámci jednotlivých složek operačního prostředí (osoby, instituce, zařízení), které mohou být vybrány za cíl vojenského útoku.

Spojnice jsou funkční a odborné vztahy mezi uzly činnosti (pracovní vztahy vyplývající z organizačního uspořádání, služební vztahy), které spojují nadřízené stupně s podřízenými stupni, vozidla s čerpacími stanicemi, letadla s letišti, plavidla s přístavy, ideologie se skupinami, které šíří nepřátelskou propagandu. Velká většina uzlů činnosti a spojníc není podstatná pro splnění specifického operačního úkolu expediční operace. V rámci patřičné analýzy jsou vytipovány uzly činnosti a spojnice, které se jako klíčové mohou stát terčem útoku nebo jiného působení tak, aby bylo zasaženo operační a strategické těžiště úsilí na straně protivníka. Výsledky analýzy uzlů činnosti a spojníc vedou k lepšímu pochopení vztahu mezi operačním a strategickým těžištěm úsilí a ovlivňují tvorbu rámcového projektu operace.

Schéma zobrazení vzájemného propojení složek operačního prostředí napomáhá plánování a vytváření rámcového projektu operace ve všech expedičních operacích. Zabezpečuje jednotu myšlení velitele, štábu a ostatních činitelů ve všeobecném rámci společného plánování pro přijetí rozhodnutí a koordinaci nezbytných opatření, která se nacházejí mimo pravomoc velitele sil.

Úplné a vyčerpávající zobrazení vzájemného propojení složek operačního prostředí je přínosem pro vedení integrovaných expedičních operací a plnění stanovených operačních úkolů. Zpracování schématu zobrazení vzájemného propojení složek operačního prostředí obrazu systému napomáhá společnému sdílení znalosti operačního prostředí mezi příslušníky společných, mezirezortních a mnohonárodních týmů a vytváří podmínky pro navedení jednotného postupu činnosti.

Složka operačního prostředí je na odborné úrovni propojena v rámci skupiny prvků, které formují komplexně celou složku. Systémový pohled na operační prostředí umožňuje pochopení vzájemně propojených složek (např. politické, vojenské, ekonomické, společenské, informační, infrastruktury a další), které jsou podstatné pro **vedení integrované expediční operace bez ohledu na zeměpisné hranice**. Různost faktorů včetně času vyčleněného na plánování ovlivňuje hodnověrnost tohoto systémového pohledu.

Pochopení složek operačního prostředí, porozumění jejich vzájemným vztahům a tomu, jak se tyto vztahy časem mění, vede ke zvýšení znalostí velitele sil o tom, jak akce proti jedné složce operačního prostředí ovlivní chování prvků ostatních složek operačního prostředí.

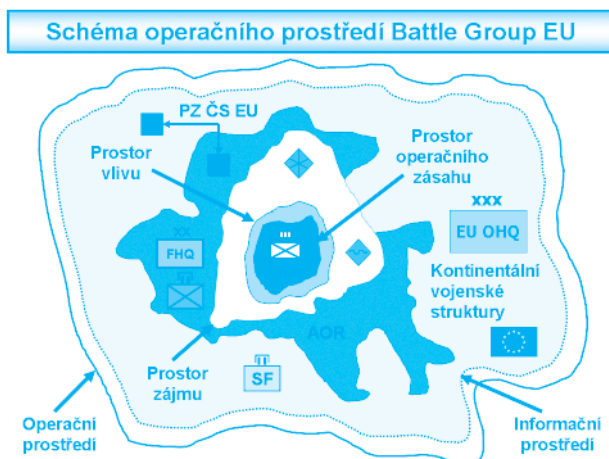
Kromě jiných výhod zobrazení vzájemného propojení složek operačního prostředí napomáhá formou zpravodajské analýzy identifikovat potenciální zdroje možného nebezpečí, obdržet varování a usnadňuje pochopení trvalých a komplexních vzájemných vztahů složek operačního prostředí vlastních, protivníka a neutrálních. Pochopení složek operačního prostředí také napomáhá vytvoření optimálního rámcového projektu operace tím, že rozšiřuje množinu prvků jako jsou těžiště úsilí, operační směry a rozhodující ukazatele. To umožňuje veliteli sil a štábu zvážit a posoudit širší řadu možností k soustředění omezených zdrojů na dosažení požadovaného efektu a vyhnout se nežádoucím účinkům při dosahování vytyčeného cíle.

2.5 Znázornění operačního prostředí

Na obr. 6 je znázorněn prostor operačního zásahu operačně manévrujícího prvku Battle Group EU v rámci prostoru (operační) zodpovědnosti. Za hranicí prostoru operačního zásahu je vytyčený prostor vlivu, který je dán dosahem bojových schopností operačního svazku Battle Group EU.

Prostor zájmu, ve kterém se nacházejí jednotky sil protivníka, se nachází mimo prostor operačního zásahu, ale dostatečně blízko, aby tyto jednotky protivníka v krátkém časovém úseku ovlivnily činnost operačně manévrujícího prvku v prostoru operačního zásahu.

Přestože operační prostředí zpravidla není znázorňováno v grafické podobě, je pro vytvoření představy o rozsahu operačního prostředí toto schématicky znázorněno na obr 6. V rámci

Obr. 6: Schéma znázornění operačního prostředí Battle Group EU

pomyslného operačního prostředí se nachází prostor rozmístění operačního svazku Battle Group EU a v jeho v rámci je rozvinuto FHQ a umístěny předsunuté jednotky, kromě jednotek, které se nachází v prostoru operačního zásahu.

V rámci pomyslného operačního prostředí se pak mohou jak v prostoru (operační) zodpovědnosti, tak mimo tento prostor, nacházet předsunuté vojenské základny některého z členských států EU. Kontinentální vojenské struktury a zařízení jsou představovány vojenskými schopnostmi EU, které se nacházejí mimo prostor (operační) zodpovědnosti a které jsou svým potenciálem rozhodující pro úspěšné vedení integrované expediční operace.

Tyto vojenské schopnosti mají k dispozici nejvlivnější členské státy EU a nacházejí se na základnách, v posádkách, na lodích a bojových plavidlech a ve střediscích, která zabezpečují činnost společných oblastí jako je velení a řízení, vedení zpravodajské činnosti a logistika. Ačkoliv vojenská zařízení a základny členských zemí EU se budou zpravidla nacházet mimo vymezený operační prostor a prostor vlivu, přesto tvoří stálou součást operačního prostředí prostoru nasazení operačního svazku Battle Group EU.

V závislosti na situaci bude velitel sil EU požadovat zviditelnění nasazovaných sil po celou dobu procesu nasazení až do jejich přijetí, soustředění a provedení následného přesunu a zařazení do operační sestavy. Zařízení a základny členských zemí EU proto budou poskytovat podporu operačnímu svazku Battle Group EU po celou dobu trvání operace až do jeho vyvedení z prostoru operace a návrat zpět do Evropy.

Schopnost poskytnutí podpory a zabezpečení z předsunutých základen může značně zredukovat velikost předsunovaných sil. Poskytování podpory ze základen členských států EU významným způsobem ovlivní morálku a operační výkon nasazených sil. Operační prostředí operačního svazku Battle Group EU tímto způsobem zahrnuje základny a zařízení členských států EU. Ačkoliv to na obrázku není znázorněno, operační prostředí zahrnuje také velkou rozmanitost nepostihnutečných faktorů, jako jsou kultura, vnímání přítomnosti sil EU, náboženství a hodnoty politického a společenského systému členských států EU, protistojících protivníků a neutrálních zainteresovaných států.

Na základě stupně kontroly nad situací a možností zajištění podpory integrované expediční operaci hostitelskou zemí je operační prostředí klasifikováno následovně:

- Příznivé operační prostředí je operační prostředí, ve kterém ozbrojené síly a bezpečnostní složky hostitelské země mají nejen kontrolu nad situací, ale i odhodlání a nezbytné schopnosti poskytnout potřebnou podporu nastávajícím operacím Battle Group EU.
- Nejisté operační prostředí je operační prostředí, ve kterém vládní síly hostitelské země – ať již zaujímají opoziční postoj vůči nastávající operaci Battle Group EU nebo jsou jí příznivě nakloněny – nemají zcela faktickou kontrolu nad teritoriem a obyvatelstvem v prostoru plánovaného provedení operace Battle Group EU.
- Nepřátelské operační prostředí je operační prostředí, ve kterém nepřátelské ozbrojené síly mají kontrolu nad situací, záměr a potřebné schopnosti účinně čelit nebo vojensky reagovat na operace, které Battle Group EU hodlá uskutečnit.

3. Charakteristika afrického operačního prostředí

Příslušníci mírových a intervenčních sil operujících v Africe se každodenně setkávají s drsnou realitou afrického operačního prostředí. Operační prostor je charakterizován hladomorem, množstvím běženců, uprchlíků, epidemií HIV/AIDS, armádami nezletilců a dalším

množstvím katastrofálních jevů. Nejvíce ozbrojených konfliktů v Africe se odehrává nikoliv mezi státy, ale v uvnitř jednotlivých států a nejtragičtější skutečností zůstává, že největší počet obětí těchto konfliktů tvoří civilisté.

Ve světové politice a ekonomice hraje Afrika poměrně velmi malou roli. Přesto výkyvy a zvraty ve světové politice a ekonomice mají pro tento kontinent dalekosáhlé a tvrdé dopady a vyvolávají výbuchy násilí. Současně, jak se Afrika zmítá v dravém proudu světové ekonomiky a snaží se najít správný směr, mezinárodní politické prostředí se stalo méně příznivěji nakloněno navedení systémové stability.

Konec bipolárního soupeření naplnil velká očekávání a učinil svět bezpečnějším. Avšak, paradoxně pro Afriku, ukončení studené války ji odsunulo na okraj světového dění. Konec soupeření dvou supervelmocí totiž zbavil Afriku jejího strategického významu. Znenadání se kontinent ocitl v situaci, kdy mu přestala být poskytována ekonomická pomoc a značně se ztenčil proud finanční podpory plynoucí z vyspělých zemí.

Nyní stojí africký kontinent a jeho přívrženci před obtížným úkolem přesvědčit nevyspělejší země světa o nutnosti pokračovat v poskytování pomoci africkému regionu, jehož problematická ekonomika a chatrné vyhlídky do budoucna se zdají být stále méně podstatné pro růst národního bohatství nevyspělejších zemí světa.

Obr. 7: Vztah politiky, krize, války a míru

Zahraniční dárci nejsou ochotni přehlížet korupci, předstírat nezájem, jak se s jejich penězi zachází. Zatímco příliv investic se do zemí Latinské Ameriky ztrojnásobil a do východní Asie zpětinasobil, v Africe, kontinentu s pramálo perspektivami, došlo k jejich poklesu. Již v r. 2000 vydaly Spojené národy, United Nations Development Program, kritické hodnocení stavu věcí, zaviněného především mizerným způsobem vládnutí. Politický boj se vede bez střetů politických programů a idejí a je čistě redukován na pouhé soupeření o mocenské pozice a úřady státní správy.

Z nepochopení vlastní situace se africké země oddávaly fantaziím radikálních zastánců volného trhu, a to navzdory svým nekompatibilním ekonomikám a politickým směrům vývoje, které byly obhajovány jako jediné možné východisko pro tyto velmi slabé a nevyspělé státy.

Řada zemí se politicky a ekonomicky zhroutila. V případě Afriky je zcela zřejmé, že argumenty o vzájemném propojení politické a ekonomické liberalizace jsou postaveny na pochybných

předpokladech. Programy strukturálních změn také hrají nemalou roli v destabilizaci politického a ekonomického rámce afrického regionu.

Africké operační prostředí je představováno následujícími obecnými trendy a výraznými charakteristikami, které za poslední desetiletí vystupují stále zřetelněji do popředí:

- a. Konflikty mezi státy.** Pravděpodobnost vzniku konfliktů mezi státy se s koncem studené války podstatně snížila. Převážná většina současných ozbrojených konfliktů probíhá uvnitř jednotlivých států. Afrika není v tomto směru žádnou výjimkou a většina konfliktů probíhajících v Africe se odehrává vnitrostátně. Přestože se tyto konflikty odehrávají uvnitř států, jejich důsledky – masy uprchlíků, nekontrolovatelný odchod s ručními zbraněmi a narušení trhu – zasahují i do států sousedních. V situaci, kdy sousední státy jsou rovněž zainteresovány na vnitrostátním konfliktu a podporují strany zúčastněné na jeho vedení, se pokusy dosáhnout uspokojivého řešení těchto konfliktů často setkávají s nezdarem.
- b. Podíl nestátních činitelů na konfliktech.** Kapacita nestátních činitelů k podněcování, vyvolávání a vedení ozbrojených konfliktů významně ovlivňuje mezinárodní strategické prostředí. Nestátní činitele představují nadnárodní zločinecké organizace, námezdní armády, odbojová hnutí, místní válečníci a ozbrojené milice. Nárůst mezinárodního terorismu vedl k posílení destrukční kapacity nestátních činitelů.
- c. Nárůst mezinárodního terorismu.** Násilné události ve světovém bezpečnostním prostředí přispěly k poznání, že mezinárodní terorismus představuje vážnou bezpečnostní hrozbu. Terorismus je nyní méně teritoriálně vymezen a dosahuje globálního rozmachu, který zasahuje i Afriku. Navíc terorismus potřebuje úroveň anonymity, která je ve stále větší míře poskytována nestátními činiteli. Žádná země nemůže být považována za imunní před útoky mezinárodního terorismu a všechny země jsou ovlivněny způsobem, kterým světové společenství na hrozbu terorismu reaguje.
- d. Vojenská kapacita států.** Přestože většina států omezuje početní velikost národních ozbrojených sil a snížila vojenské výdaje, některé ze států si svoji vojenskou kapacitu uchovávají a zvyšují. Na globální strategické úrovni jednotlivé státy uplatňují svoji vojenskou sílu spolu s ekonomickou a politickou mocí. Především velké znepokojení vyvolává použití vojenské síly s cílem uskutečnit jednostranný vojenský zásah k vyřešení sporných otázek.
- e. Soupeření o nedostatkové a strategické suroviny.** Bezpečnostní prostředí je významně ovlivněno soupeřením o přístup k nedostatkovým a strategickým surovinám jako jsou voda, ropa a zemní plyn. Pro některé země může mít přerušení dodávek těchto surovin vážné ekonomické důsledky. Proto tyto země považují ochranu dodávky strategických surovin za významný prvek své národní bezpečnosti. Celá řada ozbrojených konfliktů, které probíhají v Africe, je přímým důsledkem zahraničního a domácího soupeření o přístup k nedostatkovým a strategickým surovinám, které se nacházejí na tomto kontinentu.
- f. Námezdní armády a soukromé vojenské společnosti.** Podstata činnosti námezdních armád a jejich účasti v ozbrojeném konfliktu je často rozporuplná. Rozporuplnost narůstá zvláště, když vedení bojové činnosti námezdních armád je doprovázeno porušováním národních a mezinárodních právních norem. Pokusy uspokojivě vyřešit tento problém jsou komplikovány obtížemi v dosažení univerzální a jednoznačné definice námezdního vojáka: definice, která ho zřetelně oddělí od příslušníků soukromých vojenských a bezpečnostních společností (agentur). Najímání námezdních vojáků je

projevem neregulární zahraniční vojenské pomoci a zvláště v Africe s sebou přináší skrytý potenciál k podryvání legitimních ústavních demokracií a možností vytvoření bezpečnosti na společném základě.

- g. Globalizace.** Globalizace je kulturní, ekonomický, sociální a politický proces, který je charakterizován vysokou rychlostí toku informací a kapitálu. Hlavní hybnou silou procesu globalizace je překotný technologický pokrok, ke kterému došlo v posledním desetiletí. Přesto přístup k vymoženostem, které tento technologický pokrok přináší, je pro většinu obyvatel rozvojového světa a především Afriky velmi obtížný, ne-li zcela nemožný. Žádná země, žádný jednotlivec ve světě globalizace, bez ohledu na oblast, ve které se nachází, nezůstává nedotčen vývojem v oblasti bezpečnosti.
- h. Nepoměr mezi Severem a Jihem.** Přestože globalizace přináší nárůst příležitostí pro hospodářský růst a ekonomický rozvoj v některých oblastech světa, dochází ke stále většímu prohlubování nepoměru mezi bohatými a chudými zeměmi. Výsledkem v současné době je velká propast v úrovni rozvoje a blahobytu mezi zeměmi Severu a Jihu. Země Jihu se stávají ve stále větší míře chudšími. Tento vývojový trend má vážné důsledky pro celkový rozvoj těchto zemí včetně Afriky jako kontinentu, a také pro jejich bezpečnost.
- i. Regionalizace.** Regionalizace je hnutí, které usiluje o konsolidaci regionálních ekonomických bloků. Rozšíření Evropské unie v posledních několika letech je dostatečným důkazem tohoto vývojového trendu v mezinárodních vztazích. Evropská unie spolu s ostatními regionálními ekonomickými bloky ve světě klade důraz na podporu rozvoje mezi-regionálního trhu. Na síle a viditelnosti nabírá také hnutí za konsolidaci regionálních bezpečnostních mechanismů.
- j. Informační a komunikační technologie (ICT - Information and Communication Technology).** Moderní informační a komunikační technologie a systémy jsou rozhodující pro udržování obchodního styku, obchodování a vedení vojenských operací. Využívání těchto systémů a technologií však zároveň přináší celou řadu bezpečnostních problémů. Proto mezinárodní společenství cestou OSN přistoupilo na zavedení mechanismů a přijetí opatření, která povedou k zajištění mezinárodní bezpečnosti v kybernetickém prostoru.

4. Africký kontext operačního prostředí

Africký kontinent je zařazen do struktury mezinárodního systému vztahů, které jsou určovány přesně vymezenými hranicemi ekonomické, politické a vojenské moci. Vytvoření Africké unie [1] se stalo milníkem v úsilí Afriky o zaujetí důstojného a rovnoprávného místa v rámci světového společenství. Války za cizí zájmy, které se na kontinentu odehrávaly za vydatné podpory vyvěrající z bipolárního soupeření supervelmocí po dobu studené války, skončily. Přesto ozbrojené konflikty a zneužívání vojenské síly pokračuje. Zatímco některé z těchto konfliktů mají své kořeny v dlouhodobě se vlekloucích a neřešených sporech, další konflikty propukují na nově vzniklých základech.

Současně probíhající ozbrojené konflikty a vratkost bezpečnostní situace v Africe vychází mimo jiné z těchto faktorů:

- ☐ slabá a nefunkční státní moc,
- ☐ nízká úroveň správy a managementu v politické a ekonomické oblasti,
- ☐ nezdravá politizace etnických vztahů,

- soupeření o nedostatkové a strategické suroviny, vedené za použití ozbrojeného násilí,
- vměšování a zasahování ozbrojených sil do politického života a ekonomické správy států,
- neústavní změny vlád.

Zdrojem ohrožení bezpečnosti a rozvoje v Africe jsou:

- a) chudoba a zaostalost,
- b) nezákonné rozšiřování ručních a lehkých zbraní a existence početných armád nezletilců,
- c) protiprávní činnost a účast námezdních armád a nestátních činitelů v ozbrojených konfliktech,
- d) ozbrojené konflikty mezi státy a konflikty vedené v rámci (uvnitř) jednotlivých států,
- e) možnost využití kontinentu jako základny pro činnost mezinárodních teroristických skupin (vysoká pravděpodobnost útoku těchto teroristických skupin),
- f) nadměrný nárůst aktivit námořních pirátů ve vodách podél afrického pobřeží.

4.1 Charakter současných ozbrojených konfliktů v Africe

Analýza válek a ozbrojených konfliktů vedených v Africe za poslední desetiletí ukazuje, že:

1. Každá intenzivní válka je časově omezena v průměru na dobu trvání okolo tří týdnů.
2. Početní stav ozbrojených sil, které se podílejí na vedení intenzivního boje, dosahuje pouze několika tisíc bojovníků. Ozbrojené síly tvoří uzavřenou komunitu, která utajuje svoji činnost, jsou vysoce mobilní a mají k dispozici omezenou možnost vzdušné podpory – zvláště možnosti vzdušné přepravy. Útvarům, které se účastní bojů, se občas dostává podpory ze strany vlád a států, do vojenských útvarů jsou integrovány jednotky pravidelných sil spolu s jednotkami milice. Cílem činnosti ozbrojených sil je vytvořit co nejvýhodnější podmínky pro dlouhodobější zadržování a zatlačení sil odporu nebo povstaleckých sil.

V současnosti probíhají ozbrojené konflikty v Somálsku, Senegalu, deltě Nigeru, jižní Nigérii, pokračuje občanská válka v Pobřeží slonoviny a mnohonárodní konflikt v Čadu. Nedořešená situace zůstává ve Středoafrické republice, Demokratické republice Kongo, v Súdánu (konflikt mezi severem a jihem) a Ugandě (konflikt s Armádou božího vzdoru).

4.2 Důsledky ozbrojených konfliktu pro Afriku

Důsledky válek a ozbrojených konfliktů jsou ničující a vedou nejen k oslabení možnosti vytvořit potřebné kapacity na zastavení násilí, ale také na provedení rozsáhlých intervencí pro zajištění humanitárních potřeb. Souhrn některých důsledků v jednotlivých oblastech představuje:

- a) **Záměrné ničení infrastruktury** a v některých případech zanechávání minových polí, která po léta brání v obdělávání velkých ploch zemědělské půdy. Tato půda nemůže být bez odminování produktivně využívána.
- b) **Probíhající ozbrojené konflikty v rámci (uvnitř) států, které jsou stále široce založeny na etnických a náboženských rozdílech.** Tyto konflikty mají tendenci se přelévat za hranice státu a zhoršovat etnické rozštěpení společnosti, což vede k oslabování státní správy a regionální bezpečnosti.

- c) **Vytváření nestability.** Mnoho zemí se nachází v zóně nejistoty, kde již neprobíhá otevřená válka, ale ani není ještě nastolen pevný mír. Názorným příkladem je oblast severní Ugandy. Tento region nepoznal mír od roku 1986 a nachází se v něm 1,2 milionu uprchlíků a běženců. Většina zemí, které se nacházející v podobné situaci, je klasifikována jako vysoce nestabilní a ohrožené státní útvary.
- d) **Násilné a rychlé rozptýlení skupin obyvatelstva.** Příslušníci inteligence a ostatních profesních skupin prchají do exilu nebo diaspory, uprchlických táborů a nebo se z nich stávají běženci. Afrika za posledních deset let zakusila přinejmenším tři genocidy: Rwanda, RD Congo a Dárfúr. Genocida je nejhorší známá forma porušování lidských práv a fenomén, který téměř vymizel v ostatních částech světa. Statisticky vyjádřeno, ve světě se nachází 9 milionů registrovaných uprchlíků, většina z nich na teritoriu Afriky. Podle střízlivých odhadů se zároveň v Africe nachází 15–17 milionů běženců.
- e) **Velký odliv kapitálu** a pokles přímých zahraničních investic.
- f) **Nedostatek bezpečnosti a páchání válečných zvěrstev** a ukrutností v oblastech ozbrojených konfliktů.

4.3 Africký operační prostor

Africký operační prostor je vyplněn náboženskými konflikty, epidemiemi (HIV/AIDS, malárie), pozemními minami, hladomorem, nekontrolovatelným množstvím ručních zbraní, armádami nezletilců, příhraničním organizovaným zločinem, pytláctvím, pirátstvím a fundamentalismem. Vzhledem ke složitosti tohoto operačního prostoru je velmi obtížné nasadit síly a prostředky do mírových operací v Africe. V následující tabulce je uveden přehled nej důležitějších fenoménů afrického operačního prostoru:

Tab.

Oficiální struktury a organizace		Stínové struktury a organizace	
1.	vlády	1.	místní válečníci
2.	ozbrojené síly	2.	námezdní armády
3.	círky a misionářské organizace	3.	uprchlíci
4.	obyvatelstvo	4.	ilegální přistěhovalci
5.	kmeny a etnické skupiny	5.	teroristické skupiny
6.	policie	6.	ozbrojené milice
7.	zpravodajské složky	7.	skupiny bojovníků za osvobození
8.	orgány místní správy a samosprávy	8.	armády nezletilců
9.	hromadné sdělovací prostředky	9.	pobřežní námořní piráti
10.	samovládcové (diktátoři)	10.	skupiny rozkrádající majetek
11.	spojenecké ozbrojené síly	11.	zhroucené státní útvary
Regionální a oblastní organizace		Fyzické prostředí	
1.	Africká unie	1.	nevyhovující infrastruktura
2.	Jihoafrické společenství pro rozvoj	2.	řídce osídlené venkovské oblasti
3.	Západoafrická unie	3.	přelidněné městské aglomerace
4.	Mezivládní sdružení pro rozvoj	4.	epidemie nakažlivých nemocí
5.	nevládní organizace	5.	vyšší úmrtnost

Mezinárodní organizace		Soukromé vojenské společnosti	
1.	Organizace spojených národů	1.	Military Professional Resources Inc.
2.	nadnárodní korporace	2.	Omega Security Solutions
3.	nevládní organizace	3.	Olive Group
4.	světová síť organizovaného zločinu	4.	Saracen
5.	exilové vlády	5.	ALGIZ Services Ltd.
6.	vojenské výcvikové týmy	6.	Air Scan
7.	banky a finanční organizace	7.	Northbridge Services Group
8.	hromadné sdělovací prostředky	8.	Erinys International

Africký operační prostor je nutno hodnotit jako celek tak, aby si velitelé byli vědomi různorodosti kontinentu. Afrika má 821 milionů obyvatel, kteří jsou seskupeni do 1800 etnických skupin. Průměrná hustota zalidnění je 20 obyvatel na km². Dále je nutno vzít do úvahy, že Afrika je kontinent, který obsahuje několik různorodých geografických oblastí:

- téměř 30 % celkového teritoria pokrývá poušť, hranice pouště v severní části kontinentu je zároveň hranicí islámu,
- ve středu Afriky převládají savany, džungle a deštné pralesy,
- na jihu Afriky se rozkládají buše a pouště.

Přírodní a klimatické podmínky budou mít velký dopad na přípravu expediční operace. V některých afrických zemích jsou pravidla zdravotnického zabezpečení a hygieny diametrálně odlišná od evropských standardů.

Občanské války zničily a narušily státní instituce do té míry, že tyto nejsou schopny udržet a uplatňovat státní moc. Institucionální prázdnota je charakterizována neexistencí orgánů státní správy a samosprávy, které stabilizují vztahy ve společnosti a umožňují kontrolu uplatňování státní moci. Institucionální prázdnota a neúplnost společenských struktur se mohou stát nejobtížnějším problémem v přechodu od války k míru.

Závěr

Jakékoliv mírové nebo intervenční síly, které budou nasazeny do prostoru afrického kontinentu, musí vzít do úvahy všechny charakteristiky afrického operačního prostředí. Jednotky operačního svazku Battle Group EU musí mít na paměti, že se ocitnou v prostředí, ve kterém se státní moc nachází v rukou soupeřících frakcí nebo je výrazně oslabena, a to občas do té míry, že neexistuje vůbec.

Organizační struktury státní správy mohou být narušené nebo neschopné, v lepším případě nahrazeny samozvanými nestátními činiteli, v horším případě nikým, kdo by na sebe zodpovědnost za výkon vůbec nějaké správy vzal. Infrastruktura může být zchátralá a rozvrácená do té míry, že spojení, dodávky vody a zdravotnické zabezpečení musí být zajištěny vlastními silami v prostoru nasazení vojsk. Jednotky operačního svazku Battle Group EU budou se vši jistotou potřebovat vysokou úroveň logistického zabezpečení, obzvláště v oblastech, kde životní prostředí je velmi nehostinné.

Místní obyvatelstvo bude se vši pravděpodobností vidět v relativně dobře zabezpečených expedičních silách celou řadu příležitostí, jak ulehčit svou životní situaci a zlepšit vyhlídky na přežití. V důsledku toho mohou být rozdíly mezi expediční vojenskou operací a humanitární

pomocí zcela setřeny. Administrativní a logistické schopnosti a dovednosti se mohou znena-
dání stát mnohem potřebnější než schopnosti nutné k vedení operační činnosti.

Ne všechny vojenské formace nebo oddíly, se kterými jednotky Battle Group EU naváží
kontakt, budou podléhat vládě nebo dokonce budou úřadující vládě známy. Proto příslušníci
Battle Group EU budou muset velmi rychle pochopit politické a společenské prostředí, aby
se vyhnuli nežádoucímu a nákladnému zatažení do lokálních konfliktů. Jakékoliv mírové nebo
intervenční síly se nevyhnutelně a zákonitě stávají součástí místního politického a diploma-
tického prostředí a představují zdroje a prostředky, které mohou být místními činiteli využity
různorodým způsobem.

Z toho vyplývá, že pro nasazení na africkém kontinentu musí mít operační svazek Battle
Group EU v souladu s charakteristikami operačního prostředí odpovídající složení a kvalitu
sí, s důrazem na ženíjní, logistické, zpravodajské a spojovací schopnosti. Složení a kvalita
sí musí být účelově odlišné, zcela jiné, než je obvyklé pro nasazení kontingentů AČR do misí
na Balkáně nebo ostatních krizových oblastí v rámci evropského kontinentu.

Kontingent AČR do CZE/SVK Battle Group EU je připravován pro expediční operaci v lehké
variantě určené k humanitárním účelům s předpokladem nasazení bez národního omezení.
Humanitární účely se však mohou snadno zvrhnout ve vojenskou katastrofu. Operačnímu
prostředí jsou zcela lhostejná dobrá předsevzetí politiků a vrcholového managementu. Vlivy
operačního prostředí působí neúprosně a nemilosrdně na všechny jednotky a kontingenty bez
rozdílu stejně. Jedině kvalitní novodobá výzbroj, perfektní příprava osob a masivní logistické
a zdravotnické zabezpečení jsou s toho jeho účinky eliminovat.

Poznámka

- [1] **Africká unie (AU)** je nadnárodní unie, jejímiž členy je 53 afrických států (jedinou africkou zemí, která není
členem AU je Maroko). Byla založena 2. března 2001 na 5. mimořádném společném zasedání Afrického ekono-
mického společenství (AEC) a Organizace africké jednoty (OAU), které se konalo ve městě Sirta v Libyi.
V budování obranných a bezpečnostních struktur AU byla africkými zeměmi vzata za vzor struktura orgánů
EU. Společnou měnou AU je by mělo být tzv. afro.

Použitá literatura:

- BOSHOF Henri. *Promoting peace and security in Africa – The Characteristics of the African Conflict Environment*. IX
Suomenlinna Seminar on European Union Crisis Management in Africa, Department of Strategic and Defence
Studies, Helsinki, 16 May 2006, str. 13–19.
- BRAUN, Martin, Col. (GS), PELDSZUS Jesko, Lt.Col. (GS), HUTH Andreas, Maj., *Operation EUFOR RD CONGO 2006*,
EU OHQ, Potsdam, February 2007, str. 11.
- CLAUSEWITZ Carl, von, Gen. *On War*. The complete translation by Col. J. J. Graham. London, 1873, str. 40.
- HOEBKE, Hans, CARETTE Stéphanie and VLASSENROOT Koen. *EU support to the Democratic Republic of Congo*. Brus-
sels: Centre d'analyse stratégique, 2007, str. 2–3.
- KULÍŠEK Jaroslav, plk. Ing. *Týdenní hlášení vedoucího národního zastoupení AČR v EU OHQ Postupim a operaci
EUFOR RD CONGO č. 1-24/2006*, SRDS-OS MO Praha.
- PACE Peter, Gen., Chairman of the Joint Chiefs of Staff. *Joint Publication 3-0 Joint Operations*, Washington, 17 Sep-
tember 2006, str. II 15–24.
- RICHOUX, Nicolas, Col. *Promoting peace and security in Africa – Africa as an Operational Environment*. IX Suomen-
linna Seminar on European Union Crisis Management in Africa, Department of Strategic and Defence Studies,
Helsinki, 16 May 2006, str. 29–33.
- An Initial Long-Term Vision for European Defence Capability and Capacity Needs*. European Defence Agency, Levi,
October 3rd, 2006, ANNEX, str. 6–7.
- EU OHQ CJ3, *Operační dokumentace EU OHQ a EUFOR RD CONGO 2006 – prezentace Support to the UN Mission in
RDC*, Potsdam, 2006, snímek 7,9,17 a 23.

Joint Publication 1-02, US Department of Defence Dictionary of Military and Associated Terms, Washington, 12 April 2001, str. 394.

The Joint Operational Environment – The World Through 2030 and Beyond, J-9 Deep Futures Group, United States Joint Force Command: May 2007, str. 5-7.

http://en.wikipedia.org/wiki/African_Union - Regional conflicts and military interventions, str. 7.

Seznam zkratk užitých v textu:

AEC	African Economic Community	Africké hospodářské společenství
afro	---	navrhovaná společná africká měna
AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome	syndrom získané poruchy imunity
AO	Area of Operation	prostor operační (bojové) činnosti
AOA	Amphibious Objective Area	prostor vylodění (cílový prostor obojživelné operace)
AOR	Area of Operational Responsibility	prostor operační zodpovědnosti
AU	African Union	Africká unie
BG	Battle Group	bojové uskupení
CONOPS	Concept of Operations	záměr operace
ESDP	European Security Defence Policy	evropská bezpečnostní a obranná politika
EU	European Union	Evropská unie
EU OHQ	European Union Operational Headquarters	operační velitelství EU
FHQ	Force Headquarters	velitelství sil
G8	Group of Eight	skupina osmi nejvyspělejších států světa
HIV	Human Immunodeficiency Virus	virus lidského imunodeficitu (virus oslabující imunitu člověka)
HN	Host Nation	hostitelská země
ICT	Information and Communication Technology	informační a komunikační technologie
IGO	International Governmental Organizations	mezinárodní vládní organizace
JOA	Joint Operations Area	společný operační prostor
JSA	Joint Security Area	společný zabezpečovací prostor
JSOA	Joint Special Operations Area	prostor společných speciálních operací
NGOs	Non-governmental Organizations	nevládní organizace (mn.č.)
OAU	Organization of African Unity	Organizace africké jednoty
OGA	Other Governmental Agencies	jiné vládní úřady (kromě ministerstva obrany)
POA	Point of Application	prostor operačního zásahu
PozS	army forces (ground forces)	pozemní síly
PZ ČS EU	advanced bases of EU member states	přesunuté základny členských států EU
RB OSN	UNSC - United Nations Security Council	Rada bezpečnosti OSN
RCA	Republique Central African	Středoafrická republika
SF	Special Forces	speciální síly
TMV	TCP - tactical command point / post	taktické místo velení, taktické velitelské stanoviště
VzS	Air Force (j.č.)	vzdušné síly (mn.č.)